

Libris

Agatha Christie este cunoscută în întreaga lume drept „Regina crimei“. A scris 80 de romane polițiste și volume de povestiri, 19 piese de teatru (dintre care *Cursa de șoareci* este cea mai longevivă din istorie) și șase romane publicate sub pseudonimul Mary Westmacott.

Celebrul Hercule Poirot – cel mai cunoscut detectiv de la Sherlock Holmes – apare încă din primul roman al Agathe Christie, *Misterioasa afacere de la Styles*. Poirot și Miss Marple, bine-cunoscutul personaj imaginat de scriitoare, au devenit faimoși la nivel mondial și au făcut subiectul multor filme realizate pentru marele și micul ecran.

Agatha Christie a mai scris volume de nonficțiune, o autobiografie, dar și povestiri amuzante despre numeroasele expediții în care a participat alături de soțul ei, arheologul sir Max Mallowan.

A murit în 1976.

AGATHA CHRISTIE

CALUL BĂLAN

Traducere din limba engleză de
LIDIA GRĂDINARU

București
2020

I

POVESTIREA LUI MARK EASTERBROOK

1

Aparatul Espresso din spatele umărului meu sâsâi ca un șarpe furios. Zgomotul avea ceva sinistru, ca să nu spun drăcesc. Probabil, am reflectat, majoritatea zgomotelor noastre contemporane au această caracteristică. Scrâșnetul furios și intimidant al avioanelor cu reacție care brăzdează cerul ca niște fulgere; uruiul înfundat și amenințător al metroului care se apropie prin tunel; transportul greu rutier care îți zgâlțâie până și temelii casei... Chiar și neînsemnatele zgomote casnice din ziua de azi, oricât de benefică poate fi acțiunea lor, tot au ceva alarmant. Mașinile de spălat vase, frigidererele, oalele sub presiune, plângărețele aspiratoare, toate par să spună: „Ai grijă! Sunt un geniu în slujba ta, dar dacă mă scapi de sub control...”

O lume periculoasă – asta era, o lume periculoasă.

Am agitat ceașca aburindă pusă în fața mea. Mirosea frumos.

– Mai doriți și altceva? Un sandvici gustos cu șuncă și banană?

Mi se părea o alăturare ciudată. Bananele le asociază cu copilăria – sau, ocazional, flambate cu zahăr și rom. În mintea mea, șunca era obligatoriu corelată cu ouăle. Totuși, când ești în Chelsea, mănânci ca în Chelsea. Am acceptat un „sandvici gustos cu șuncă și banană“.

Deși trăiam în Chelsea – mai bine spus, aveam acolo de trei luni un apartament mobilat –, în toate celelalte privințe eram străin de locurile acelea. Scriam o carte despre anumite aspecte ale arhitecturii mogule, dar pentru asta aș fi putut locui tot atât de bine în Hampstead sau în Bloomsbury ori în Streatham – pentru mine ar fi fost același lucru. Cu excepția uneltelor meseriei mele, eram neatent la tot ce mă înconjură, iar împrejurimile îmi erau total indiferente. Existam într-o lume a mea, proprie.

Totuși, în acea seară anume, suferisem una dintre acele bruște schimbări totale a sentimentelor pe care le cunosc toți scriitorii.

Arhitectura mogulă, împărații moguli, modul de viață mogul și toate problemele fascinante izvoarte din acesta își pierdură deodată importanța. Ce mai conta? De ce voiam să scriu despre ele?

Am frunzărit în urmă câteva pagini, recitind ceea ce scrisesem. Totul îmi părea egal de anost – prost scris și deosebit de lipsit de interes. Indiferent cine spusese „Istoria este o prostie“ (Henry Ford?), avusese dreptate.

Am împins cu dezgust manuscrisul, m-am ridicat și m-am uitat la ceas. Era aproape unsprezece noaptea. Am încercat să-mi aduc aminte dacă mâncasem... După senzațiile mele interne, se părea că nu. Prânzul, da, la Athenaeum. Asta fusese demult.

M-am dus și m-am uitat în frigider. Mai era o rămășiță de limbă uscată. Am privit-o fără nici o plăcere.

Așa se face că am luat-o agale pe King's Road și, la un moment dat, am intrat într-un Espresso Coffee Bar numit Luigi, scris cu litere roșii de neon de-a curmezișul ferestrei, iar acum contemp-lam un sandvici cu șuncă și banană, în timp ce reflectam la sinistrele implicații ale zgomotelor prezentului și la efectele lor perturbatoare.

Toate, mă gândeam eu, aveau ceva în comun cu primele mele amintiri despre pantomimă. Davy Jones tocmai ieșit din dulăpiorul lui în nori de fum! Uși și ferestre-capcană, care lăsa să transpire infernala putere a răului provocând și sfidând o Zână Bună Diamant, sau un nume în genul acesta, care în schimb flutura o baghetă cu aspect

Reimpropiu și recita cu optimism și cu o voce uniformă platitudini privitoare la triumful final al binelui, anunțând astfel inevitabilul „cântec al momentului“ ce nu avea niciodată vreo legătură cu tema respectivei pantomime.

Mă fulgeră brusc gândul că, probabil, întotdeauna este necesar ca răul să fie mai impresionant decât binele. El *trebuia* să țină spectacolul! El *trebuia* să sperie și să provoace! Era instabilitatea atacând stabilitatea. Iar în final, stabilitatea va învinge întotdeauna, gândeam eu. Stabilitatea poate supraviețui banalității Zânei Bune Diamant, glasului plat, distihului rimat, chiar și irelevantei declarații răsunătoare „Există un drum bătut de vânturi, care șerpuieste pe deal în jos, spre orașelul vechi de când lumea pe care-l iubesc“. Oricât de modeste arme ar părea toate acestea, totuși aveau să triumfe în cele din urmă. Pantomima avea să se termine ca întotdeauna. Scările și distribuția, coborând în ordinea importanței, cu Zâna Bună Diamant practicând creștineasca virtute a umilinței și necăutând să fie prima (sau, în cazul de față, ultima), ci încadrându-se undeva pe la mijlocul procesiunii, umăr lângă umăr cu fostul ei opozant, acum ieșit din pielea amenințătorului Rege Demon și rămânând doar un bărbat îmbrăcat în pantaloni strâmți roșii.

Aparatul Espresso sâsâi iar în urechea mea. Am făcut semn după încă o ceașcă și m-am uitat în jur. Una dintre surorile mele întotdeauna mă acuza că nu sunt un bun observator, că nu remarc nimic din ceea ce se petrece sub nasul meu. „Trăiești în propria ta lume“, mă dojenea ea. Acum, cu un sentiment de bunăvoință conștientă, am luat notă de ce se petrecea în jur. Era aproape imposibil să nu citești zilnic în ziare despre cafe-barurile și patronii lor din Chelsea; acum aveam șansa să-mi fac o părere personală despre viața contemporană.

În cafenea era destul de întuneric, așa că nu vedeam foarte clar. Clientela era alcătuită în majoritate din tineri. Am presupus vag că era ceea ce se numea generația *beat*. Fetele arătau, așa cum mi se pare că arată întotdeauna fetele din ziua de azi, murdare. De asemenea, păreau mult prea gros îmbrăcate. Observasem asta cu câteva săptămâni în urmă, când ieșisem să iau cina cu niște prieteni. Fata care stătuse atunci lângă mine să fi avut vreo douăzeci de ani. În restaurant era foarte cald, dar ea purta un pulover galben de lână, o fustă neagră și șosete negre de lână, iar transpirația i se prelingea de pe față direct în mâncare. Mirosea a lână îmbibată de transpirație și, totodată, puternic, a păr nespălat. Conform spuselor prietenilor mei, era considerată foarte atrăgătoare. Nu și de către

mine! Singura mea reacție fusese dorința nebună s-o arunc într-o cadă cu apă fierbinte, să-i dau o bucată de săpun și s-o silesc să se spele! Ceea ce demonstra, presupun, cât de în urmă eram cu vremurile. Probabil asta mi se trăgea de la faptul că trăisem atât de mult în străinătate. Îmi aminteam cu plăcere de femeile indiene, cu părul lor negru minunat încolăcit, și de sariurile în culori pure și strălucitoare căzând în jurul lor în falduri grațioase, și de legănarea ritmică a trupurilor în timp ce mergeau...

O bruscă accentuare a zgomotului mă smulse din aceste gânduri plăcute. Două tinere de la masa alăturată începuseră să se certe. Cei doi tineri care erau cu ele încercau să aplaneze lucrurile, dar fără succes.

Deodată, începură să țipe una la alta. Una din fete o plesni peste față pe cealaltă, a doua o smulse de pe scaun pe prima. Se băteau ca birjăresele, insultându-se cu țipete isterice. Una era o roșcată ciufulită, cealaltă, o blondă cu părul lins.

În afară de termenii insultători, nu-mi dădeam seama de ce se certau. De la celelalte mese izbucniră strigăte și întărâtări.

- Bravo, fetițo! Zvânt-o, Lou!

Proprietarul din spatele barului, un tip cu înfățișare de italian focos, pe care îl mirosisem a fi

Luigi, interveni cu un glas în cel mai pur accent londonez.

- Haideți, gata... terminați... potoliți-vă! O să aduceți într-o clipă toată strada aici. O să-i aduceți pe copoi. Încetați, vă spun!

Dar blonda lăptoasă își înfipsese mâna în părul roșcatei și o trăgea cu sălbăticie în timp ce țipa:

- Nu ești decât o târfă care fură bărbați!

- Târfă ești tu!

Luigi și cei doi însoțitori stânjeniți reușiră să le despartă. În pumnul blondei era un smoc mare de păr roșcat. Îl ținu sus ca pe un trofeu, apoi îl aruncă pe podea.

Ușa dinspre stradă se deschise larg și Autoritatea, îmbrăcată în albastru, apărură în prag și rosti maiestuos obișnuitele cuvinte:

- Ce se petrece aici?

Toți cei prezenți făcură pe loc front comun în fața inamicului.

- Ne distram și noi un pic, spuse unul dintre tineri.

- Asta-i tot, spuse Luigi. O mică distracție între prieteni.

Cu vârful pantofului trimise smocul de păr drept sub una dintre mesele din apropiere. Părțile beligerante își zâmbeau una celeilalte cu prefăcută prietenie.

Politiștul se uită bănuitor la toți din jur.

Respect – Noi tocmai plecam, spuse blonda micos.
Vino, Doug.

Printr-o coincidență, alți câțiva tocmai plecau. Autoritatea îi urmări cu asprime ieșind. Ochii lui spuneau că de data asta trecea cu vederea, dar că era cu ochii pe ei. Se retrase agale.

Însoțitorul roșcatei achită consumația.

– Te simți bine? o întrebă Luigi pe fata care își aranja o eșarfă pe cap. Ți-a cam făcut-o Lou, smulgându-ți părul din rădăcină în halul ăsta.

– Nu m-a durut, spuse cu nonșalanță fata, zâmbindu-i. Îmi pare rău pentru tămbălău, Luigi.

Perechea ieși. Acum, barul era practic pustiu. M-am căutat prin buzunare după mărunțiș.

– E o tipă pe cinste! spuse Luigi cu admirație, privind spre ușa care se închidea. Luă o mătură și împinse după teighea smocul de păr roșcat.

– Trebuie să fi fost groaznic de dureros, am spus.

– Eu aș fi răcnit din toți rărunchii dacă ar fi fost al meu, recunoscui Luigi. Dar Tommy e o tipă pe cinste.

– O cunoașteți bine?

– Oh, în majoritatea serilor e aici. Tuckerton, așa o cheamă, Thomasina Tuckerton mai exact. Dar pe aici i se spune Tommy Tucker. E putred de bogată. Bătrânul ei i-a lăsat o avere, iar ea ce face? Vine în Chelsea, trăiește într-o cameră prăpădită

la jumătatea drumului către Wandsworth Bridge și se înhăitează cu o gașcă care face același lucru. Mă depășește – jumătate dintre ei au bani. Și-ar putea cumpăra cele mai grozave lucruri, ar putea sta la Ritz dacă ar vrea. Dar se pare că se dau în vânt după modul ăsta de viață pe care și l-au ales. Într-adevăr, treaba asta mă depășește.

– Dumneata n-ai alege-o?

– Eu am minte! Dar așa cum stă treaba, eu mă aleg cu banii.

M-am ridicat să plec și am întrebat care fusese motivul scandalului.

– Tommy a pus mâna pe iubitul celeilalte. Un individ pentru care nu merită să te bați, credeți-mă!

– Se pare că cealaltă a fost de părere că merită, am remarcat.

– Oh, Lou este foarte romantică, spuse tolerant Luigi.

Nu asta era concepția mea despre romantism, dar nu i-am spus-o.

2

Trebuie să fi trecut cam o săptămână, când privirea îmi fu reținută de un nume de la rubrica „Decese” din ziarul *The Times*.

Respect per **TUCKERTON**. *Pe 2 octombrie a decedat la sanatoriul Fallowfield, Amberley, Thomasina Ann, în vârstă de douăzeci de ani, unica fiică a defunctului Thomas Tuckerton, din Carrington Park, Amberley, Surrey. Funeralii private. Fără flori.*

3

Gata cu florile pentru sărmana Tommy Tucker; și s-a terminat cu „senzațiile“ vieții din Chelsea. Am simțit brusc un sentiment efemer de compasiune pentru toate Tommy Tucker din ziua de azi. În definitiv, mi-am reamintit eu, de unde știam că punctul meu de vedere era cel corect? Cine eram eu ca să decretez că era o viață irosită? Poate că viața *mea* liniștită de cărturar îngropat în cărți, rupt de lume era cea irosită. Viață la mâna a doua. Să fim cinstiți, cu ce mă alegeam *eu* de la viață? Ce senzații îi smulgeam? O idee foarte neobișnuită! Adevărul era, firește, că nu voiam senzații. Dar și în privința asta, oare n-ar fi trebuit să vreau? Un gând neobișnuit și nu prea bine-venit.

Mi-am alungat-o din minte pe Tommy Tucker și m-am întors la corespondența mea.

Singurul lucru interesant era o scrisoare de la verișoara mea Rhoda Despard, care îmi cerea să-i fac un serviciu. Cum nu aveam nici un chef de

lucru în dimineața aceea, m-am agățat de scrisoare pentru a-mi oferi o scuză grozavă.

Am ieșit în King's Road, am oprit un taxi și am pornit spre locuința unei prietene, doamna Ariadne Oliver.

Doamna Oliver era o renumită scriitoare de romane polițiste. Servitoarea ei, Milly, era un balaur eficient, care își apăra stăpâna de atacurile lumii exterioare.

Am înălțat din sprâncene, într-o întrebare nerostită. Milly dădu cu putere din cap.

– Mai bine ați urca direct, domnule Mark, îmi spuse ea. E cu capsă pusă în dimineața asta. Poate o ajutați să iasă din starea în care e.

Am urcat două rânduri de trepte, am bătut ușor într-o ușă și am intrat fără să mai aștept să fiu invitat. Camera de lucru a doamnei Oliver era o încăpere mare, cu pereții acoperiți cu un tapet cu păsări exotice care cuibăreau în lăstărișul tropical. Cât despre doamna Oliver în persoană, aceasta, într-o stare vecină cu nebunia, se învârtea de colo colo prin cameră, vorbind singură. Îmi aruncă o scurtă privire lipsită de interes și continuă să bată podeaua. Privirea ei, lipsită de concentrare, mătura pereții, zbura pe fereastră și, din când în când, dispărea sub pleoapele închise în ceea ce părea un spasm agonic.